

Driftig forretningsmand blev omvendt og holdt kristne møder på herregården

Jørgen Nielsen blev gift med en 14 år ældre enke og blev proprietær. Han købte og solgte mange gårde i Vendsyssel og udstykkede 160 husmandshjem fra herregården Lundergaard. Han blev også valgt ind i Landstinget. Da hustruen døde, giftede han sig med den 30 år yngre tjenestepige Karen Marie. Under hendes indflydelse skiftede han fra grundtvigsk til missionsk og frimissionsk. Kronikken handler om denne tid.

I årene 1880-84 kom en ny Indre Missions-prædikant til Øster Svenstrup; det var tømrer Christian Jensen fra Jetsmark, som blev kaldt Kræn Fruensgaard. Hovedsamlingsstedet for møderne var Sønder Skovsgaard, hvor Karen og Jørgen Nielsen velvilligt stillede en sal til rådighed for møderne.

Adelsdamen Cathrine Juell var grebet af evangeliet og gav alle sine penge til fattige.

Efter at Indre Mission havde holdt møder hos Karen og Jørgen Nielsen i fire år, åbnede de deres hjem for prædikanter fra Frimissionen, nemlig Jens Jensen-Maar og Catrine Juell.

Efter at fiskehandler Jensen-Maar solgte sin fiskehandel i Thisted i 1868, rejste han på sin første missionsrejse. Han bad om Guds vejledning, og det forekom ham at rejse til ejeren af Sønder Skovsgaard, som han vidste var lydhør for nye tanker fra indremissionærerne Poul Poulsen og Jørgen Nielsen.

Karen og Jørgen Nielsen tog vel imod Jensen-Maar, som holdt tre-fire møder på gården og i omegnen. Jørgen Nielsen anbefalede Jensen-Maar at fortsætte rejsen til Jetsmark. Det var vinter, og Jørgen Nielsen kørte ham i slæde til gårdejer Niels Møller i Kås, hvor Jensen-Maar blev vel modtaget, og der blev arrangeret møder.

Adelsdame fra Norge var vækkelsesprædikant

Senere på efteråret/vinteren 1886 kom adelsdamen frøken Cathrine Juell fra Norge til egnen, og hun fandt også åbne døre for sig selv og sine møder på Sønder Skovsgaard hos Karen og Jørgen Nielsen.

Den lille idylliske Sønder Skovsgaard Skov, som Jørgen Nielsen også ejede, lå tæt ved Skovsgaard Station og havde i flere år været et yndet sted for store folkemøder, både politiske og religiøse. Frøken Cathrine Juell holdt også møde i Sønder Skovsgaard Skov. Prædikenen var forståelig; den handlede om synd og nåde, og Guds And berørte menneskenes hjerte.

Efter talen opfordrede frøken Juell dem, som ønskede forbøn, at give det til kende ved at række en hånd op. Enkelte fulgte opfordringen; dog var der mange, hvis hånd var for tung og hjertet for stolt til at række en hånd op for Jesus, uagtet at de var grebet af ordet og erkendte, at de behø-

vede forbøn.

Da mødet var forbi, fulgte næsten hele forsamlingen med til Sønder Skovsgaard, hvor Karen og Jørgen Nielsen med aldrig svigtende gæstfrihed modtog alle, som kunne rummes i hjemmet.

Frøken Juell tog ud fra Sønder Skovsgaard i de omliggende byer, blandt andre Sønder Økse, og holdt møder i sale og huse, der som oftest var overfyldte.

Datteren (til Karen og Jørgen Nielsen) Birgitte Nielsen skrev følgende: »Frk. Cathrine Juell kom af en fin adelslægt i Norge, rig og meget anset. I sine yngre dage havde hun rejst hele jorden rundt med en kammerjomfru. Nu var hun altså blevet religiøs og ofrede alle sine penge på Guds sag. Hun var genstand for megen spot og forfølgelse, men tog det alt sammen i stiv arm.

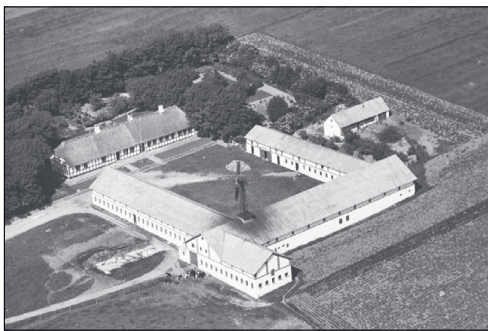
Hun boede og opholdt sig selvfølgelig på Sdr. Skovsgård, når hun var der på egnen, og mine forældre lagde køretøj til, når hun tog ud og holdt møder. Hun var jo trods alt en meget fin dame, og sine forfinede vaner kunne hun ikke sådan helt aflægge. Hun tog kolde afvaskninger hver morgen over hele kroppen, og hele gæsteværelset sejlede med vand. Så fik hun rørog og te til morgenmad.

Det var tit skik efter mødets afslutning at servere kaffe til de forskellige mødedeltagere. Og jeg husker en aften efter mødet på en lille gård på egnen, at konen kaldte på frk. Juell: »Kom nu, frk. Juell og få en kop kaffe, nu er kopperne så godt varmek.«

Frk. Juell for op: »Jeg vil da virkelig ikke drikke kaffe af snavsede kopper.«

Herregården Lundergaard, som Jørgen Nielsen købte kontant og udstykkede i 160 husmands-parceller. Simon Jacobsens slægt ejede herregården Lundergaard i Jetsmark i 1700-tallet.

Også på herregården Sønder Skovsgaard blev der holdt kristne møder.

Hun var meget godgørende og gav alle sine penge væk til de fattige. Min moster Gertrud nød særlig godt af frk. Juells godhed, og det var ikke småbeløb, hun i tidens løb stak hende i hånden.

Gæstfrie godsejere

Karen og Jørgen Nielsens store gæstfrihed var kendt viden om. Det fortaltes, at folkestuebordet altid stod dækket med mad både dag og nat, så folk, der kom forbi - også landevejens færende svende - kunne gå ind og spise.

Martinus Vestergaard, der ejede gården Grønset ved Vadum, skrev i sine barndoms- og ungdomserindringer, at han aldrig havde kendt noget hjem, hvor formaningen i Hebræerbrevet 13, 2 blev efterlevet som dér: »Glem ikke gæstfriheden, for ved at være gæstfrie har nogle uden selv at vide det haft engle som gæster.«

Lundergaard

Jørgen Nielsen købte herregården Lundergaard i en alder af 72 år; han ejede i forvejen en stor gård i Øster Svenstrup ved Brovst og havde gennem tiden ejet en række gårde, men købet af Lundergaard i 1890 var hans største gårdhandel.

Herregården blev opdelt i mindre parceller, så der i 1904 var ikke færre end 589 matrikelnumre. Jørgen Nielsen stod for at udstykke en del parceller, hvorved herregårdens jorder blev til 160 husmandshjem.

Ejede også et dampbrænderi og en kirke

I 1875 købte Jørgen Nielsen et dampbrænderi i Løkken, og Vendsyssel Tidende skrev følgende den 23. juli 1875: »Fra Løkken skrives: Dampbrænderiet "Løkkenskjær" med vedliggende ejendom, som tilhørte afdøde købmand S. Jensen, blev i går ved offentlig auktion solgt til Jørgen Nielsen, Sdr. Skovsgaard, Svenstrup Sogn, for 25.000 kr.«

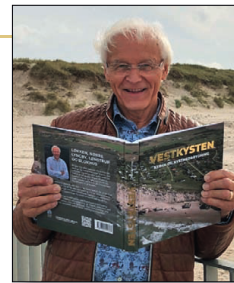
I 1800-tallet var mange af de danske folkekirker privatejede, og Jørgen Nielsen ejede flere kirker. I 1899 solgte han Hammer Kirke til husmand og murer Simon Nielsen, Pandrup Mark, for 4.500 kr. Tidligere havde både Saltum og Hune Kirker hørt under Lundergaard.

Møder på Lundergaard

Da Frimissionens årsmøde i juni 1894 blev holdt i Jetsmark, blev en del af møderne afviklet

Af Simon Jacobsen

Simon Jacobsen har skrevet en lang artikel i Vendsyssel Årbog om herregården Lundergaard ved Pandrup, som hans slægt ejede i 1700-tallet. Gården blev i 1890 købt af Jørgen Nielsen, som var en driftig forretningsmand, der blev vakt - først af det grundtvigiske, så af Indre Mission og sidst af Frimissionen (Evangelisk Frikirke).

Jørgen Nielsen var oprindelig grundtvigsk, og den kendte vækkelsesprædikant Peder Larsen Skræppenborg opfordrede ham til at oprette en højskole på Sønder Skovsgaard. Men skolemanden Kristen Kold frarådede ham det og foreslog i stedet en børnefriskole. Jørgen Nielsen indrettede nu en skolestue på gården og lønnede selv en lærer. Egnens folk kunne gratis sende børn til friskolen på Sønder Skovsgaard. Senere oprettede han på sin gård også en højskole og andre skoler. Alt tyder på, at hans unge kone, Karen Marie Nielsen, påvirkede ham til en anden kristendomsopfattelse. Begge blev stærkt berørt af Indre Mission og senere af Frimissionen (Missionsforbundet, som nu kaldes Evangelisk Frikirke). Da Kolds grundtvigiske lærere begyndte at omtale Bibelen i skyggen af trosbekendelsen, nedlagde Jørgen Nielsen skolerne. Han stod fast på sin overbevisning, at Bibelen er Guds ord. Det var en tid med meget sort-hvide opfattelser. Datteren fortæller i sine erindringer, at der overhovedet ikke måtte foretages noget om søndagen, og faderen forbød børnene at danse om juletræet, som han mente var en gudsbespottelse. De fik heller ingen fødselsdags- eller julegaver. Det satte sig til bitterhed. »Senere hen - mange år efter - blev mor mere medgærlig og liberal, men da var skaden sket,« fortæller datteren Birgitte Nielsen, som dog tilføjer: »Men trods alt havde vi en ganske god barndom og morede os på bedste beskub.«

på herregården; prædikanterne boede også på Lundergaard. Ægteparret deltog selv virksomt i møderne.

I den tid, ægteparret Nielsen boede på Lundergaard, blev der holdt møder i Ridder salen, hvor flere prædikanter talte, bl. a. nogle af Missionsforbundets første prædikanter, Jensen-Maar og Catrine Juell. Der var også søndagsskole

for egnens børn.

Læs mere

Hele artiklen om Lundergaard og den særpregede Jørgen Nielsen kan læses i Vendsyssel Årbog 2022, som kan købes i boghandlen. Den er udkommet i 3000 eksemplarer og er Danmarks største lokalhistoriske årbog.

nettolager
ekstra plads til alle

Ring hele døgnet - 70 230 255
Kuvertkundeservice@nettolager.dk